

บันทึก

เรื่อง การขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคก้าวหน้า  
(กรณีนายเสกสรร แสนภูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคก้าวหน้า)

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๑๒/๖๓๕๔ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๐ แจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาทราบว่กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๔๐๓/๕๔๕๖ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๓๐ กราบเรียนนายกรัฐมนตรีว่า กระทรวงมหาดไทยได้รับแจ้งจากพรรคก้าวหน้าว่า พรรคก้าวหน้าได้ประชุมกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๑๗/๒๕๓๐ เมื่อวันศุกร์ ที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๓๐ ซึ่งองค์ประชุมประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคและกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๓๗ คน เพื่อพิจารณาลงโทษนายเสกสรร แสนภูมิสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งกระทำการขัดต่อมติของพรรค ผลการประชุมปรากฏว่าที่ประชุมมีมติให้ลงโทษนายเสกสรร แสนภูมิ โดยให้ลบชื่อ-ไล่ออกจากสมาชิกพรรคก้าวหน้าด้วยคะแนนเสียง ๓๖ เสียง ประธานงดเว้นออกเสียง ๑ เสียง จึงเป็นผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายเสก สรรแสนภูมิ สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๓ (๗)<sup>๑</sup> ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑

เนื่องจากกรรมการบริหารพรรคก้าวหน้าที่ประชุมลงมติดังกล่าวข้างต้น เป็นกรรมการบริหารพรรคที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยังไม่ได้แจ้งการยอมรับการเปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง<sup>๒</sup>แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๒๔ จึงก่อให้เกิดปัญหา ๒

<sup>๑</sup>มาตรา ๑๐๓ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

๑.ลา

๒.ลา

(๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ

๑.ลา

๑.ลา

<sup>๒</sup>มาตรา ๒๘ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ นโยบาย หรือรายการตามมาตรา ๒๑ (๔) ที่ยื่นไว้ในกรจดทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๒๗ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่ง จะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการยอมรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับแก่การยอมรับหรือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของนายทะเบียนโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภาคในระยเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด

ประการ คือ

ประการแรก กรรมการบริหารพรรคดังกล่าวจะมีอำนาจในการพิจารณาลงมติตามมาตรา ๑๐๓ (๗)<sup>๓</sup> ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ ประกอบกับมาตรา ๒๖ วรรคสอง<sup>๔</sup> แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๖๔ และข้อบังคับพรรคก้าวหน้า ข้อ ๖๔<sup>๕</sup> ได้หรือไม่

ประการที่สอง จากการตรวจสอบรายชื่อของกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่กับรายชื่อของกรรมการบริหารพรรคที่เข้าประชุมและลงมติเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๐ ปรากฏว่ามีกรรมการบริหารคนเดิมที่ได้รับเลือกตั้งให้เป็นกรรมการบริหารชุดใหม่จำนวนทั้งสิ้น ๒๘ คน เข้าประชุมอยู่ด้วย ดังนั้น จึงก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายว่า ถ้ามติของที่ประชุมร่วมระหว่างกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคก้าวหน้าเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๐ ซึ่งมีกรรมการบริหารพรรคคนเดิมเข้าประชุมอยู่ด้วยและมีคะแนนเสียงถึงสามในสี่ของที่ประชุมจะมีผลให้นายเสกสรรค์ แสนภูมิ พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคหรือไม่

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวเป็นปัญหาที่สำคัญ จึงได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในข้อกฎหมายดังกล่าวให้เป็นที่ยุติ และต่อมา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งให้กระทรวงมหาดไทยทราบว่า<sup>๖</sup> คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕ และกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า แม้ว่าปัญหาดังกล่าวจะ

---

การแก้ไขรายการที่เกี่ยวกับที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๒๕ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา  
<sup>๓</sup>โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

“มาตรา ๒๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) พรรคการเมืองสั่งให้ออกตามข้อบังคับ

(๔) ศาลมีคำสั่งยุบเลิกพรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก

การสิ้นสุดของสมาชิกภาพของสมาชิกตาม (๓) ในกรณีที่สมาชิกผู้นั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น การลงมติตามวรรคนี้ให้ลงคะแนนเสียงโดยวิธีเปิดเผยเท่านั้น

“ข้อ ๖๔ โทษทางวินัยมีอยู่ ๓ สถาน คือ

(๑) ต่ำหนิ

(๒) ภาคทัณฑ์โดยลายลักษณ์อักษร

(๓) ลบชื่อ-ไล่ออก

หากสมาชิกที่ถูกลบชื่อ-ไล่ออกตาม (๓) ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะต้องเป็นมติซึ่งมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค การลงมติตามวรรคนี้ให้ลงคะแนนเสียงโดยวิธีเปิดเผยเท่านั้น

<sup>๖</sup>ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/๗๒๑ ลงวันที่ ๖

พฤษภาคม ๒๕๖๐

เป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของคณะกรรมการบริหารพรรคที่ได้เลือกตั้งขึ้นใหม่ อันเป็นปัญหาตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ก็ตาม แต่การวินิจฉัยเรื่องนี้จะมีผลกระทบต่อสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ จึงยังไม่พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว และให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการขอให้คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมีมติหรือคำสั่งเป็นการภายในให้กรรมการร่างกฎหมายวินิจฉัยตามระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๙ วรรคสอง<sup>๖</sup>

เนื่องจากปัญหาดังกล่าวข้างต้น กระทรวงมหาดไทยเห็นว่ามีความจำเป็นจะต้องให้คณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็น ทั้งนี้ เพื่อที่นายทะเบียนพรรคการเมืองจะได้วินิจฉัยเกี่ยวกับสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายเสกสรวร แสนภูมี ได้อย่างถูกต้องและไม่เกิดผลเสียหายแก่ทางราชการในภายหลัง ดังนั้น จึงได้ขอให้นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวข้างต้นต่อไป

นายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาครบคณะพิจารณาให้ความเห็น

ต่อมา กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๔๐๓/๖๒๒๓ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินการพิจารณาลงโทษลบชื่อ-ไล่ออกนายเสกสรวร แสนภูมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคก้าวหน้า ว่า ตามข้อบังคับพรรคก้าวหน้าข้อ ๖๓<sup>๗</sup> และข้อ ๖๔<sup>๘</sup> ได้กำหนดวิธีการพิจารณาลงโทษสมาชิกว่า จะต้องสมาชิกพรรคกล่าวหาหรือกล่าวโทษเป็นลายลักษณ์อักษร และมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๑๐ คน ซึ่งการดำเนินการลบชื่อ-ไล่ออกนายเสกสรวร แสนภูมี ตามขั้นตอนนี้ พรรคก้าวหน้าได้ดำเนินการถูกต้อง และเมื่อหัวหน้าพรรคได้รับหนังสือกล่าวโทษดังกล่าวแล้วจะ

<sup>๖</sup>ข้อ ๙ กรรมการร่างกฎหมายจะไม่พิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล

(๒) เรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถาบันอื่นอยู่แล้วตามกฎหมายและกรรมการร่างกฎหมายเห็นว่าสมควรให้มีการดำเนินการตามกฎหมายนั้นก่อนเพื่อประโยชน์แก่การบริหารราชการแผ่นดิน

(๓) เรื่องซึ่งหากให้ความเห็นแล้วจะมีผลกระทบกระเทือนในทางการเมืองหรือทางการต่างประเทศ

ทั้งนี้ เว้นแต่จะเป็นเรื่องที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีจะได้มีมติหรือมีคำสั่งเป็นการภายในให้พิจารณา

<sup>๗</sup>ข้อ ๖๓ การกล่าวหาสมาชิกพรรคคนหนึ่งคนใดว่าได้ทำการหรืองดเว้นการกระทำอันควรแก่การลงโทษ ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรถึงหัวหน้าพรรค และมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๑๐ คน

เมื่อได้รับหนังสือตามข้อ ๖๓ แล้ว หัวหน้าพรรคหรือผู้ที่หัวหน้าพรรคมอบหมายต้องทำการสอบสวน ข้อมูลการสอบสวนโดยปกติให้กระทำแล้วเสร็จภายใน ๑ เดือน หากมีความจำเป็นจะขยายไปอีกก็ได้หากได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารพรรค แล้วเสร็จแล้วให้เสนอข้อกล่าวหาพร้อมรายงานการสอบสวนไปให้คณะกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด โดยใช้คะแนนเสียง ๒ ใน ๓ ของผู้ที่ประชุม

<sup>๘</sup>โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕)

ทำการสอบสวนเองหรือมอบหมายให้ผู้ใดทำการสอบสวนก็ได้ โดยต้องกระทำไปแล้วเสร็จภายใน ๑ เดือน เสร็จแล้วจะต้องเสนอข้อกล่าวหาพร้อมทั้งรายงานการสอบสวนไปให้คณะกรรมการบริหารพรรคชี้ขาดโดยใช้คะแนนเสียง ๒ ใน ๓ ของผู้ที่ประชุม ซึ่งการดำเนินการตามขั้นตอนนี้ พรรคก้าวหน้ามิได้ดำเนินการแต่อย่างใด ดังนั้น ถ้าหากพรรคก้าวหน้ามิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับของพรรคดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยจึงเห็นว่าจะทำให้การลงมติของที่ประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคที่ให้ลือชื่อ - ไล่ถอนนายเสกสรรค์ แสนภูมิ ไม่ถูกต้องด้วย

กระทรวงมหาดไทยจึงได้เรียนข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมการปกครอง) แล้วเห็นว่า ตามหนังสือของกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวขอหารือในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. การที่พรรคก้าวหน้าได้เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่แทนคณะกรรมการบริหารพรรคชุดเดิมเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๐ แต่เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองยังมิได้แจ้งการยอมรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคดังกล่าวไปยังหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ จะถือว่าคณะกรรมการบริหารพรรคชุดที่ได้รับเลือกตั้งชุดใหม่ เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่และคณะกรรมการบริหารพรรคดังกล่าวจะมีอำนาจดำเนินการใด ๆ รวมทั้งการมีมติให้สมาชิกพรรคก้าวหน้าผู้หนึ่งผู้ใดพ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นได้หรือไม่

๒. ในกรณีที่ยังไม่อาจถือได้ว่าคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่เป็น คณะกรรมการบริหารพรรคโดยชอบด้วยกฎหมายตาม ๑. ถ้ามีข้อเท็จจริงว่าในการประชุมของคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่นั้น มีกรรมการบริหารพรรคชุดเดิมซึ่งยังคงได้รับเลือกเป็นกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่อยู่ถึง ๒๔ คน และกรรมการดังกล่าวได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับการให้สมาชิกพรรคการเมืองซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย พ้นจากการเป็นสมาชิกภาพของพรรคการเมืองนั้น ซึ่งคะแนนเสียงดังกล่าวมีจำนวนเกินสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้นตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ และข้อ ๖๔ ของข้อบังคับพรรคก้าวหน้า พุทธศักราช ๒๕๒๙ จะถือว่าการลงมติซึ่งนับคะแนนเสียงเฉพาะของกรรมการบริหารพรรคชุดเดิม มีผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

๓. การดำเนินการของพรรคก้าวหน้าในการสอบสวนและลงโทษนายเสกสรรค์ แสนภูมิ ตามที่ปรากฏในรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคก้าวหน้า ครั้งที่ ๑๗/

๒๕๓๐ วันศุกร์ ที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๓๐ ขอบด้วยข้อ ๖๓ และข้อ ๖๔ ของข้อบังคับพรรคก้าวหน้า พุทธศักราช ๒๕๒๙ หรือไม่

ในประเด็นที่หนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) เห็นว่า พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๒๔ มาตรา ๒๔<sup>๑๐</sup>ได้บัญญัติว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นไว้ในการจัดทะเบียน(รายการตามมาตรา ๒๑ (๔)<sup>๑๑</sup>ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในสามสิบวัน เพื่อให้ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแก้ไขรายการดังกล่าว แต่การเปลี่ยนแปลงจะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อหัวหน้าพรรคการเมืองได้รับแจ้งการยอมรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว และในการพิจารณาหรือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ก็ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองนำมาตรา ๒๓<sup>๑๒</sup>และมาตรา ๒๔<sup>๑๓</sup>มาใช้บังคับโดยอนุโลมกล่าวคือ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบคุณสมบัติตลอดจนลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเป็นกรรมการบริหารของพรรคการเมือง และแจ้งการยอมรับหรือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงให้หัวหน้าพรรคการเมือง

#### <sup>๑๐</sup>โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

<sup>๑๑</sup>มาตรา ๒๑ ให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ (๓) ยื่นคำขอจดทะเบียนพรรคการเมืองตามแบบที่นายทะเบียนกำหนดภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับหนังสือรับรองการแจ้ง พร้อมทั้งส่งร่างนโยบายของพรรคการเมืองและร่างข้อบังคับของพรรคการเมืองอย่างละสามฉบับ ทะเบียนประวัติผู้ลงชื่อเข้าเป็นสมาชิกตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด และสำเนารายงานการประชุมตั้งพรรคการเมือง แบบคำขอจดทะเบียนพรรคการเมืองนั้น อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

(๔) ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง ซึ่งในวาระเริ่มแรกนี้ตั้งขึ้นโดยที่ประชุมของผู้ลงชื่อเข้าเป็นสมาชิกตามมาตรา ๑๔ (๓)

๑.ล๑

๑.ล๑

<sup>๑๒</sup>มาตรา ๒๓ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอจดทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว เห็นว่าคำขอจดทะเบียนพรรคการเมืองถูกต้องตามมาตรา ๒๑ ข้อบังคับมีรายการครบถ้วนตามมาตรา ๒๒ และผู้ลงชื่อเข้าเป็นสมาชิกตามทะเบียนพรรคการเมืองนั้นมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม และจำนวนถูกต้องตามมาตรา ๗ ทั้งข้อความในเอกสารดังกล่าวไม่น่าขัดต่อความมั่นคงของรัฐหรือกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ ให้นายทะเบียนจดทะเบียนพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอจดทะเบียน

<sup>๑๓</sup>มาตรา ๒๔ ในกรณีที่นายทะเบียนไม่รับจดทะเบียนพรรคการเมืองให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๑ ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอจดทะเบียน

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๑ มีสิทธิยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดว่าการไม่ยอมรับจดทะเบียนพรรคการเมืองเป็นไปโดยมิชอบ และขอให้สั่งให้รับจดทะเบียน

คำร้องตามวรรคสองให้ยื่นต่อศาลแพ่งภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่รับจดทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๓ วรรคสองและวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ทราบภายในสามสิบวัน ในกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยอมรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นว่ากฎหมายได้วางขั้นตอนการยื่นคำขอการพิจารณา ตลอดจนการอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้โดยชัดแจ้ง กล่าวคือ เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการเปลี่ยนแปลงก็มีหน้าที่พิจารณาว่าจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้นหรือไม่และแจ้งให้หัวหน้าพรรคการเมืองทราบ ดังนั้นความในวรรคสองของมาตรา ๒๘ จึงได้กำหนดไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงนั้นจะสมบูรณ์ต่อเมื่อหัวหน้าพรรคการเมืองได้รับแจ้งการยอมรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ซึ่งหากหัวหน้าพรรคการเมืองไม่เห็นชอบด้วยกับคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองก็มีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาได้

ตามข้อเท็จจริงในกรณีนี้ปรากฏว่า พรรคก้าวหน้าได้จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่แทนคณะกรรมการบริหารพรรคชุดเดิมตามมาตรา ๓๑<sup>๔๔</sup> เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๐ และถึงแม้หัวหน้าพรรคก้าวหน้าได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๓๐ แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคดังกล่าว แต่การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคจะมีผลสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อพรรคก้าวหน้าได้รับแจ้งการยอมรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้วเท่านั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) จึงเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า หัวหน้าพรรคก้าวหน้ายังมิได้รับหนังสือแจ้งการยอมรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคจากนายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อมีการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคก้าวหน้าชุดใหม่เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๓๐ ความเป็นกรรมการบริหารพรรคที่ได้รับเลือกตั้งใหม่เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๐ จึงยังไม่สมบูรณ์ตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ฉะนั้น จึงยังไม่อาจถือได้ว่าคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคที่ชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ยังมิได้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคที่ชอบด้วยกฎหมาย ก็ย่อมไม่มีอำนาจดำเนินการใด ๆ ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคได้ ซึ่งรวมทั้งการมีมติให้สมาชิกพรรคพ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองด้วย และถึงแม้ว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๔๐๓/๕๖๗๕ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๐ แจ้งการยอมรับการเปลี่ยนแปลงไปแล้วในภายหลังการประชุม ก็ไม่มีผลย้อนหลังเพราะความสมบูรณ์ในการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคจะมีขึ้น

<sup>๔๔</sup>มาตรา ๓๑ การดำเนินกิจการต่อไปนี้หลังจากที่จัดทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายของพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ต่อเมื่อได้รับแจ้งการยอมรับของนายทะเบียนพรรคการเมืองเท่านั้น

สำหรับข้อหาหรือของกระทรวงมหาดไทยในประเด็นที่สองนั้น ถึงแม้จะปรากฏว่ามีกรรมการบริหารพรรคคนเดิมเข้าร่วมประชุมด้วย ๒๔ คน ก็เป็นการประชุมในฐานะที่เป็นกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ไม่ใช่เป็นการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคชุดเดิม เพราะคณะกรรมการบริหารพรรคชุดเดิมได้พ้นจากหน้าที่ไปแล้วตามข้อ ๒๓<sup>๑</sup>ของข้อบังคับพรรคก้าวหน้า พุทธศักราช ๒๕๒๙ ตั้งแต่ได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๐ แล้ว ฉะนั้น จึงจะถือว่าเป็นการลงมติของคณะกรรมการบริหารพรรคชุดเดิมไม่ได้

ส่วนประเด็นที่สามนั้น เมื่อได้มีความเห็นในประเด็นที่หนึ่งและประเด็นที่สองแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์  
(นายอมร จันทสมบุรณ์)  
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา  
มิถุนายน ๒๕๓๐

---

<sup>๑</sup>ข้อ ๒๓ ๑ล๑

๑ล๑

เมื่ออายุของคณะกรรมการบริหารพรรคครบตามวาระแล้ว ให้อยู่รักษาการบริหารพรรคไปจนกว่าจะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จะต้องกระทำภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่คณะกรรมการบริหารพรรคชุดเดิมพ้นจากตำแหน่ง